

ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління
Класичного приватного університету»
Циклова комісія з соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу

ПВНЗ «КІДМУ КПУ»

В. В. Кошолап

_____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна робота з емігрантами

галузь знань 1301 «Соціальне забезпечення»

напрямок підготовки 5.13010101 «Соціальна робота»

форма навчання денна

(Шифр за ОПІ ППІ 12)

Кіровоград – 2016

Робоча програма з соціальної роботи з емігрантами для студентів
за напрямом підготовки 5.13010101 «Соціальна робота», 2016 року – ____ с.

Розробники: викладач циклової комісії з соціальної роботи Н. В. Акімова,
к.філол.н., викладач циклової комісії з соціальної роботи Тернавська Т.А., к.пед.н.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з соціальної роботи
ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління
Класичного приватного університету»

Протокол від «__»_____ 2016 року № ____

Голова циклової комісії з соціальної роботи

_____ Т.А.Тернавська

«__»_____ 2016 року

Схвалено Науково-методичною комісією ПВНЗ «Кіровоградський інститут
державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

Протокол від «__»_____ 2016 року № ____

_____ 2016 року

Голова _____ Г. Ю. Шаркова

ПВНЗ КІДМУ КПУ, 2016 рік

Акімова Н. В., 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни: «Соціальна робота з емігрантами»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1.5	Галузь знань 1301 «Соціальне забезпечення» (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки 5.13010101 «Соціальна робота» (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 5.13010101 «Соціальна робота»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		2016 – 2017 н. р.	
Індивідуальне(і) науково (навчально) - дослідне(і) завдання: - підготовка статті до друку; - виступ на наукових конференціях (друковані тези); - презентація або реферат з теми (модуля) або вузької проблематики; - розв'язування та складання практичних, ситуативних задач різного рівня з теми, модуля або курсу; - виготовлення схем тощо.		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість годин – 54 год.		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Молодший спеціаліст	14 год.	___ год.
		Практичні	
		6 год.	___ год.
		Семінарські	
		___ год.	___ год.
		Лабораторні	
		___ год.	___ год.
		Самостійна робота та індивідуальні завдання:	
34 год.	___ год.		
Вид контролю: залік (4 семестр)			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –1,5:2

Характеристика навчальної дисципліни: Нормативна

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу «Соціальна робота з емігрантами» полягає в тому, щоб студенти засвоїли основні поняття соціальної роботи з емігрантами, їх юридичні права та обов'язки, соціальні та психологічні потреби, стратегії та методи соціальної роботи з цією категорією.

Загальноосвітня (навчальна) – сприяти становленню сучасного висококваліфікованого фахівця на підставі вивчення та розуміння особливостей соціальної роботи з емігрантами.

Розвиваюча - формувати й розвивати соціальні та психологічні знання студентів, навчити їх аналізувати соціальні явища та поведінкові акти, виробити навички самостійного аналізу психічних явищ, уміння застосовувати отримані знання при оцінюванні конкретної ситуації, сприяти оволодінню уміннями та навичками, які потрібні у професійній діяльності.

Виховна - формувати переконання та ціннісні орієнтації студентів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості, виховувати активну громадську позицію, сприяти усвідомленню ролі та значення соціальної роботи в становленні Української держави; сприяти розвитку в майбутніх соціальних працівників, їх професійних й особистісних якостей.

Завдання вивчення курсу «Соціальна робота з емігрантами»:

- ознайомлення студентів з основами майбутньої професії, історією виникнення, становлення та розвитком різних форм допомоги емігрантам;
- оволодіння основними категоріями соціальної роботи з емігрантами;
- дослідження сучасних теоретико-методологічних засад вивчення соціальної роботи з емігрантами;
- оволодіння системою знань про методи, напрямки та стратегії соціальної роботи з емігрантами;
- засвоєння теоретичних знань про людину у статусі емігранта;
- оволодіння навичками проведення соціальних та психологічних досліджень;
- формування професійного світогляду та наукового мислення;
- сприяння підвищенню рівня професійної культури студентів.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен **ЗНАТИ**:

- поняття «переселенець», «внутрішньо переміщена особа», «емігрант», «біженець»;

- права та обов'язки емігрантів;
- масштаб, географію та різні аспекти проблеми соціальної роботи з емігрантами;
- методи, види, стратегії соціальної роботи з емігрантами;
- особливості соціально-психологічної допомоги дорослим емігрантам та їх дітям;
- зарубіжний досвід соціальної роботи з емігрантами.

ВМІТИ:

- виявляти, аналізувати та розв'язувати конкретні життєві ситуації, пов'язані з проблемою внутрішньо переміщених осіб;
- спостерігати, помічати, аналізувати та враховувати їх психічні стани;
- своєчасно виявляти та усувати деформації в психологічній сфері;
- проводити соціальні та психологічні дослідження різного рівня;
- робити позитивні висновки з негативного досвіду, постійно вдаватися до самоаналізу і об'єктивної оцінки як своїх дій, так і дій інших;
- реалізувати психологічний підхід до особистості.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні засади соціальної роботи з емігрантами

Тема 1. Юридичні права та обов'язки переселенців

Поняття внутрішньо переміщеної особи. Облік внутрішньо переміщених осіб. Інші права та обов'язки внутрішньо переміщеної особи та її обов'язки.

Тема 2. Вимушені переселенці як соціальна проблема

Масштаб та географія проблеми. Багатоаспектність соціальної проблеми вимушених переселенців. Напрямок соціальної політики щодо спрощення проблеми переселенців.

Тема 3. Методи соціальної роботи з емігрантами

Загальна характеристика методів соціальної роботи з емігрантами. Пошук нових методів та форм соціальної роботи з емігрантами. Види соціальної роботи з емігрантами. Стратегії соціальної роботи з емігрантами.

Тема 4. Соціально-психологічна допомога емігрантам

Соціально-психологічна допомога дітям переселенців. Соціально-психологічна допомога дорослим емігрантам.

Тема 5. Досвід соціальної роботи з емігрантами інших країн

Соціальна робота з емігрантами у Азербайджані. Соціальна робота з емігрантами у Грузії. Соціальна робота з емігрантами у Молдові. Соціальна робота з емігрантами у Росії

4. Структура навчальної дисципліни: «Соціальна робота з емігрантами»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	п	лаб	інд. та с.р.		л	с	п	лаб	інд. та с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні засади соціальної роботи з емігрантами												
Тема 1. Юридичні права та обов'язки емігрантів	10	4		2		4						
Тема 2. Вимушені переселенці як соціальна проблема	10	2		2		6						
Тема 3. Методи соціальної роботи з емігрантами	10	2		2		6						
Тема 4. Соціально-психологічна допомога емігрантам	10	2				8						
Тема 5. Досвід соціальної роботи з емігрантами інших країн	14	4				10						
Разом за змістовим модулем 1	54	14		6		34						
Усього годин	54	14		6		34						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Юридичні права та обов'язки переселенців	2
2	Тема 2. Вимушені переселенці як соціальна проблема	2
3	Тема 3. Методи соціальної роботи з емігрантами	2

6. Самостійна та індивідуальна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Юридичні права та обов'язки переселенців	4
2	Тема 2. Вимушені переселенці як соціальна проблема	6
3	Тема 3. Методи соціальної роботи з емігрантами	6
4	Тема 4. Соціально-психологічна допомога емігрантам	8
5	Тема 5. Досвід соціальної роботи з емігрантами інших країн	10

7. Індивідуальні завдання

Види індивідуальних науково (навчально)- дослідницьких завдань:

- підготовка статті до друку;
- виступ на наукових конференціях (друковані тези);
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;
- конспект з теми (модуля) за заданим або власно розробленим студентом планом;
- презентація з теми (модуля) або вузької проблематики;
- розв'язування та складання практичних, ситуативних задач різного рівня з теми, модуля або курсу;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань;
- виготовлення схем, розроблення структурно-функціональних схем різних процесів, комплексів.
- написання есе, творчих завдань тощо.

8. Методи навчання

Лекція (проблемна, лекція-конференція тощо); практичні заняття (ділові та рольові ігри, моделювання ситуацій тощо); консультації (групові, індивідуальні, дистанційні).

9. Методи контролю

Поточний контроль (рейтинг) – оцінювання за результатами практичних занять.

Модульний контроль.

Контроль самостійної роботи (захист індивідуальних науково-дослідницьких завдань).

Підсумковий контроль (залік).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студентів відбувається на підставі наступних критеріїв:

1) Правильність відповідей (правильне, достатньо глибоке викладення теоретичних понять курсу).

2) Рівень усвідомлення матеріалу курсу і самостійність суджень.

3) Новизна навчальної інформації, рівень використання наукових (теоретичних знань).

5) Вміння користуватися засвоєними теоретичними положеннями.

Відповідь студента оцінюється і за формою, тобто з точки зору логічності, чіткості, виразності викладу навчального матеріалу.

“ВІДМІННО” ставиться студенту тоді, коли його відповідь бездоганна за змістом, формою, обсягом. Це означає, що студент у повній мірі з програмою засвоїв навчальний матеріал, викладений на лекціях, в підручниках, володіє знаннями, на практичних заняттях дає чіткі відповіді на поставлені запитання, а також при рішенні завдань показує знання не лише основної але й додаткової літератури, нормативних джерел наводить власні судження, робить висновки, використовує знання з суміжних, галузевих дисциплін, вміє пов'язати вивчений матеріал з реальною дійсністю і легко використовує його для рішення практичних завдань. Мова студента повинна бути логічно обґрунтована і граматично правильна.

“ДОБРЕ” передбачає також високого рівня знань і вмінь. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності. Можливе слабке знання додаткової літератури, недостатня

чіткість у визначенні понять, правових норм, невеликі помилки у мові та стилі викладу.

“ЗАДОВІЛЬНО” передбачає наявність знань лише основного матеріалу; студент відповідає по суті питання і в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь не повна, нечітка, містить неточності, дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладу матеріалу, відчуває труднощі, застосовуючи знання при рішенні практичних задач.

“НЕЗАДОВІЛЬНО” ставиться, коли студент не знає значної частини матеріалу курсу, допускає суттєві помилки при висвітленні основних питань, при формулюванні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, не може провести зв'язок між теоретичним матеріалом і сучасною дійсністю, не може правильно вирішити конкретну задачу, зорієнтуватись у конкретній ситуації, робить велику кількість помилок в усній відповіді.

Поточне тестування та самостійна робота					Залік	Сума
Змістовний модуль 1					Модульна контрольна робота	
80					10	100
T1	T2	T3	T4	T5	10	100
16	16	16	16	16		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами та критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D		
60-66	E	задовільно	незараховано
менш 60	F	незадовільно	

11. Методичне забезпечення

Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД) «Загальна психологія» – пакет навчально-методичних матеріалів: плани семінарських, практичних занять і методичні вказівки до них, питання для самоконтролю, до модульний контролю, заліку, завдання для самостійної та індивідуальної науково-дослідницької роботи (див. додатки).

12. Рекомендована література

Базова література

1. **Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період : метод. рек. / Н.П. Бочкор, Є.В. Дубровська, О.В.Залеська та ін. – Київ: МЖПЦ «ЛаСтрада-Україна», 2014. – 84 с.**
2. Социальная работа с мигрантами и беженцами: учебное пособие / А.А. Акмалова, В.М. Капицын; Отв. ред. П.Д. Павленок. - М.: ИНФРА-М, 2008. - 220 с.: <http://www.znanium.com/bookread.php?book=128886>
3. Технологии социальной работы с различными группами населения: Учебное пособие / П.Д. Павленок, М.Я. Руднева. Под ред. П.Д. Павленка. - М.: ИНФРА-М, 2009. - 272 с.: <http://www.znanium.com/bookread.php?book=146277>

Додаткова література

1. United Nations Development Programmer (UNDP). Human Development Report 1994: New Dimensions of Human Security. – New York : UNDP, 1994. – 289 p.
2. Вирішити проблеми переселенців допоможе МОП. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kvpu.org.ua>.
3. Давидюк О. О. Соціальна безпека: проблеми теоретичного аналізу та побудови системи показників [Електронний ресурс] / О. О. Давидюк. – Режим доступу : <https://docs.google.com/document/d/1mMOTPolIAr6mkLKwZITa0fVGIXPIxaONyDA3qWpm9Yk/edit?pli=>
4. Емельянова О.Я. Психолого-педагогическая реабилитация и адаптация детей переселенцев О.Я. Емельянова //Журнал прикладной психологии. – 2004. – № 1. – С.44-45.
5. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [Електронний ресурс] : Верховна Рада України ; Закон від 20.10.2014 № 1706-VII. – Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>. – Назва з титул. екрану.
6. Костюк Б. Виклик для держави і суспільства: вимушені переселенці з Криму. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.krymr.com>. Леонтьев Д. А. Тест жизнестойкости / Д. А. Леонтьев, Е. И. Расказова. – М. : Смысл, 2006. – 63 с.

7. Мінсоцполітики навчає наданню першої психологічної допомоги переселенцям зі Сходу. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
8. О дополнениях к «Государственной Программе по улучшению жизненных условий беженцев и вынужденных переселенцев и обеспечению занятости»: Указ Президента Азербайджанской Республики от 31.10.2005 р. №187 – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.azerbaijan.az/portal/Society/Refugees/refugees_03_r.html.
9. О лицах, вынужденно перемещенных с оккупированных территорий Грузии, – вынужденных переселенцах: Закон Грузии от 06.02.2014 г. №1982-II – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=2244506&lang=ru.
10. О социальной защите вынужденных переселенцев и лиц, приравненных к ним: Закон Азербайджанской Республики от 21.05.1999 г. №669-IQ – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.azerbaijan.az/portal/Society/Refugees/refugees_03_r.html.
11. О статусе беженцев и вынужденных переселенцев (лиц, переселенных в пределах страны): Закон Азербайджанской Республики от 21.05.1999 г. № 668-IQ – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.azerbaijan.az/portal/Society/Refugees/refugees_03_r.html.
12. Ольхович О.В. Підготовка соціальних працівників до роботи з біженцями у вищих навчальних закладах США і Канади: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. Наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / О.В. Ольхович. – Тернопіль, 2008. – 21 с.
13. Особова О. Жаль як вимір допомоги / О. Олена // Урядовий кур’єр, 20 листопада 2014. – № 216. – С. 5.
14. Поліщук І. Життя з чистого аркуша / І. Поліщук // Урядовий кур’єр, 7 листопада 2014. – № 207. – С. 5.
15. Президенту України від громадських організацій, що опікуються проблемами внутрішньо переміщених осіб. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://noborders.-org.ua>.
16. Про основні положення особливого правового статусу населених пунктів лівобережжя Дністра (Придністров’я): Закон Республіки Молдова від 22.07.2005 р. №173-XVI – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://md.spinform.ru/>.
17. Про правовий статус осіб, які вимушені залишити місця проживання внаслідок тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополя та обставин, пов’язаних з проведенням антитерористичної операції на території України: Проект Закону України від 19.06.2014 р. №4998-1 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=51397&pf35401=304893>.

18. Про реабілітацію жертв політичних репресій: Закон Республіки Молдова від 8.12.1992 р. №1225-ХІІ– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://md.spinform.ru/>.
19. Проблемы психологической безопасности / отв. ред. А. Л. Журавлев, Н. В. Тарабарина. – М. : Изд-во «Институт психологии РАН», 2012. – 440 с.
20. Пропозиції Президента України до Закону України «Про правовий статус осіб, які вимушено залишили місце проживання внаслідок тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя або обставин, пов'язаних з проведенням антитерористичної операції на території України». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
21. Психология беженцев и вынужденных переселенцев: опыт исследований и практической работы /под ред. Солдатовой Г.У. - М.: Смысл, 2001. – 279 с. Уханова Н. С. Інформаційно-психологічна безпека особистості суспільства та держави /Н. С. Уханова // Правова інформатика. – 2013. – № 3 (39). – С. 91-94.
22. Розпорядження «Про створення штабу з організації роботи щодо підтримки сімей з території південних і східних областей України та затвердження його складу» : Криворізький міський голова ; Розпорядження від 04.06.2014 № 121-р.
23. Соціальна робота в Україні : [Навчальний посібник] / [І.Д. Зверева, О.В. Безпалько, С.Я. Харченко та ін.] ; за заг. ред. І.Д. Зверєвої, Г.М. Лактіонової. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.